

METODICKÉ POZNÁMKY

„Demografická ročenka České republiky 2005“ je nový název pro dřívější publikaci „Pohyb obyvatelstva...“ vycházející pod stejným kódem. Obsahově se od loňské publikace liší pouze v kapitole H. Stěhování. Ke změně tabulek za stěhování vedla změna obsahu souborů stěhování, přebíraných od Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie a od Ministerstva vnitra ČR, kde již není uveden důvod stěhování, vzdělání a země vystěhování (přistěhování). Úplně zanikly původní tabulky H.02. Vnitřní stěhování – přistěhovalí podle důvodu stěhování, velikostních skupin obcí, oblastí, krajů a okresů, H.03 Vnitřní stěhování – vystěhovalí podle důvodu stěhování, velikostních skupin obcí, oblastí, krajů a okresů, H.06 Vnitřní stěhování – saldo stěhování podle rodinného stavu, vzdělání a krajů, H.12 Vnitřní stěhování podle druhu stěhování, rodinného stavu, důvodu stěhování a vzdělání, H.20 Přistěhovalí z ciziny podle země a státního občanství, H.21 Vystěhovalí do ciziny podle země a státního občanství, H.22 Zahraniční stěhování podle věku a důvodu stěhování a H.23 Obrát a saldo zahraničního stěhování podle věku a důvodu stěhování. Obsah částečně změnila tabulka H.04 Vnitřní stěhování - vystěhovalí muži podle věku, oblastí, krajů a okresů, H.05 Vnitřní stěhování – vystěhovalé ženy podle věku, oblastí, krajů a zahraniční stěhování podle pohlaví a věku a H.17 Vnitřní a zahraniční stěhování podle pohlaví, vzdělání a měsíce stěhování. V tabulkách zahraničního stěhování H.18 a H.19 bylo nahrazeno třídění podle zemí vystěhování (přistěhování) třídění podle státního občanství. Všechny tabulky kromě H.01 byly přečíslovány.

Veškeré údaje se týkají všech obyvatel, kteří mají v ČR trvalé bydliště, a to bez ohledu na státní občanství. Od r. 2001 (v návaznosti na sčítání lidu, domů a bytů 2001) údaje zahrnují cizince s vízy nad 90 dnů (podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců), a také cizince s přiznaným azylem (podle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu). Od 1.5.2004, v návaznosti na tzv. Euronovelu zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, se údaje týkají občanů zemí EU s přechodným pobytem na území ČR a občanů třetích zemí s dlouhodobým pobytem. Údaje zohledňují rovněž události (sňatky, narození a úmrtí) občanů s trvalým pobytem na území ČR, které nastaly v cizině.

Územní členění výsledků zpracování za kraje a oblasti důsledně respektuje ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření VÚSC (a jeho novelu č. 176/2001), a navazující klasifikaci CZ-NUTS, zavedenou opatřením ČSÚ ze dne 27.4.1999. Třídění podle velikostních skupin obcí používá ČSÚ při definování venkovského a městského obyvatelstva (tj. v obcích do 2 tisíc, resp. nad 2 tisíce obyvatel).

Ve všech tabulkách tříděných podle krajů nebo okresů jsou promítnuty územní změny, vyplývající ze zákona č. 387/2004 Sb., o změnách hranic krajů.... Jedná se o přesun 28 obcí mezi kraji a okresy:

- obec Senohrady z okresu Třebíč v kraji Vysočina do okresu Brno-venkov v Jihomoravském kraji
- obce Borač, Borovník, Černvín, Dolní Loučky, Doubravník, Drahonín, Horní Loučky, Kaly, Katov, Křižínkov, Kuřimská Nová Ves, Kuřimské Jestřábí, Lubné, Nedvědice, Níhov, Olší, Pernštejnské Jestřábí, Rojetín, Říkonín, Skryje, Tišnovská Nová Ves, Újezd u Tišnova, Vratislávka a Žďárec z okresu Žďár nad Sázavou v kraji Vysočina do okresu Brno-venkov v Jihomoravském kraji
- obce Huzová, Moravský Beroun a Norberčany z okresu Bruntál v Moravskoslezském kraji do okresu Olomouc v Olomouckém kraji

Pohyb obyvatelstva v ČR v letech 1921 - 2005

Retrospektiva pohybu obyvatelstva obsahuje události, které se odehrály na území České republiky. Do konce 1929 byl zjišťován místo počtu zemřelých do 28 dnů počet zemřelých do 1 měsíce. Od 1.7.1954 je v zahraničním stěhování České republiky zahrnuto stěhování všech osob (včetně cizinců) s místem trvalého pobytu v České republice a od 1.1.2001 všech občanů ČR s trvalým pobytem na území ČR, cizinců s povolením k trvalému pobytu na území ČR, cizinců s vízem nad 90 dní a cizinců s azylem na území ČR. Od 1.5.2004 se údaje týkají též občanů zemí EU s přechodným pobytem na území ČR a občanů třetích zemí s dlouhodobým pobytem.

A. Přehled pohybu obyvatelstva

Městy jsou všechny obce (523 kromě Brna, Ostravy, Plzně a Prahy), které měly k 1.1.2005 statut města (působil v nich městský nebo magistrátní úřad).

B. Sňatky

S výjimkou tabulky B.02 jsou všechny ostatní tabulky v případě územního členění tříděny podle místa pobytu ženicha.

C. Rozvody

Tab. C.01 se týká všech podaných žádostí o rozvod, následující tabulky obsahují kombinační třídění pouze za rozvedená manželství.

D. Narození

Podle vyhlášky Ministerstva zdravotnictví ČSR č. 11 ze dne 22. ledna 1988 se narozením živého dítěte rozumí jeho úplné vypuzení nebo vynětí z těla matčina, jestliže projevuje alespoň jednu ze známek života a má porodní hmotnost a) 500g a vyšší anebo b) nižší než 500g a přežije-li 24 hodin po porodu. Známkami života se rozumějí dech nebo akce srdeční nebo pulsace pupečníku nebo aktivní pohyb svalstva, i když pupečník nebyl přerušen nebo placenta nebyla porozena. Narozením mrtvého dítěte se rozumí úplné vypuzení nebo vynětí z těla matčina, jestliže plod neprojevuje ani jednu ze známek života a má porodní hmotnost 1000 g a vyšší.

E. Potraty

Tabulky za potraty jsou zpracovány ze souboru individuálních dat, který ČSÚ přebírá od Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR. Potratem se rozumí ukončení těhotenství ženy, při němž a) plod neprojevuje ani jednu ze známek života a jeho porodní hmotnost je nižší než 1000 g a pokud ji nelze zjistit, jestliže těhotenství je kratší než 28 týdnů, b) plod projevuje alespoň jednu ze známek života a má porodní hmotnost nižší než 500 g, ale nepřežije 24 hodin po porodu, c) z dělohy ženy bylo vyňato plodové vejce bez plodu, anebo těhotenská sliznice. Potratem se rozumí též ukončení mimoděložního těhotenství anebo umělé přerušení těhotenství provedené podle zvláštních předpisů. V letech 1987-1991 byla mimoděložní těhotenství zahrnuta do UPT, od roku 1992 do ostatních potratů. Ministerstvo zdravotnictví ČR od 1.1.1994 zavedlo nové tiskopisy s podrobnějším číselníkem rodinného stavu a vzdělání ženy. Ve zpracování byly tyto číselníky převzaty beze změn. Na rozdíl od tabulek publikovaných ÚZIS jsou do výsledků zahrnuty potraty všech žen s trvalým pobytem v ČR, tj. včetně cizinek. V roce 2000 změnil ÚZIS opět číselník druhu potratu. Kódem 2 jsou místo UPT do 9 týdnů definovány miniinterrupce a kódem 3 místo UPT po 8 týdnech jsou označena jiná legální UPT. Změna se promítla do tabulek E.01 a E.03.

G. Zemřelí podle příčin smrti

S účinností od 1. 1. 1994 byla v ČR podle paragrafu 24 odst. 4 zákona ČNR č. 278/1992 Sb. zavedena Mezinárodní statistická klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů ve znění 10. decennální revize (MKN-10). Garantem MKN-10 je Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR. MKN-10 používá na rozdíl od MKN-9 čtyřmístný alfanumerický kód jednoho písmene a tří číslic. Pro základní statistické zpracování se používá třímístný alfanumerický kód. Rozsah příčin smrti se výrazně rozšířil a byly pozměněny též názvy a pořadí tříd příčin smrti. Vnější příčiny poranění a otrav (dříve dodatková klasifikace E) jsou zařazeny do samostatné třídy XX.

H. Stěhování

Objem stěhování za vyšší územní jednotku je definován jako součet objemu stěhování za nižší územní celky plus stěhování mezi nižšími územními celky. Obrát stěhování je definován jako úhrn přestěhování a vystěhování v dané územní jednotce. Do případů vnitřního stěhování je zahrnuto stěhování mezi urbanistickými obvody Prahy.